

EL MUSAVVİR

ELL HACC HÜSEYİN VEDAD

İSTANBUL
1429/2008

İÇİNDEKİLER

1-Önsöz.....	1 - 3
2-Musavvir İsminin Mânâsı.....	5 - 24
3-Kur'an'da Musavvir İsminin Geçtiği Âyetler.....	25 - 31
4-Allah'ımızın Varlıkları Tasavvur Edip Yaratma Arzusu.....	33 - 43
5-Yaratılmış Olan Varlıkların Birbirleriyle Kıyaslanmalarının Mümkün Olmadığı.....	45 - 67
6-El Musavvir İsmi İle İlgili Beyanlar.....	69 - 72
7- Lügatçe.....	73 - 75

Ö N S Ö Z

B i s m i l l a h i r r a h m a n i r r a h i m

Bir kardeşimiz Kur'an okurken, '**Musavvir**' ismini okuduğunda, Rabbine bu ismin hususiyetini sorar. Allah'ımız lütfeder ve "**Mürşid'ine sor**" buyurur. Bu tatbikattan sonra yapılan sohbetlerden derlenen yazılar, bu kitapta bir araya getirilmiştir.

Allah'ımızın, "**Kendimden kendime olarak bilinmekliğimi istedim**" arzusu, tasavvurunu işaret etmektedir. Allah'ımız kendisini bütün varlıklarda tahsin etmiştir. Misal olarak sabah namazı vaktinin bir özelliği de şöyledir; Allah kendi arzularını varlıklar olarak yaratmış ve o varlıklar gün doğuşunda zikrederek O'na olan şükürlerini eda etmektedirler.

Allah'ımız, arzularını ve isimlerini Âdem ile açmıştır. O halde El Musavvir, Âdem'den neşet etmiştir. Yani el Musavvir insanda zuhur bulmuştur. Musavvir haddizatında Allah'ın bir ismidir, ancak '**İnsan**'dan neşet edeceği için '**el Musavvir**' buyrulmuştur. Peygamberimizden zuhur eden sözler El Musavvir'den bildirilmiştir.

Allah'ın Musavvir'inden bir yansıma olarak, insan da tatbikata koyacağı işler için plan ve program yapar. Ancak insanın düşünmeye ve zamana ihtiyacı vardır. Hâlbuki Allah için böyle değildir. O zamana ve başka hiçbir şeye ihtiyaç duymaz. Allah kendi vücûdunu (varlığını) istediği şekle tahvil eder.

Tabiidir ki Musavvir, '**Hüve**'den görünen bir isim olduğundan, bu isim ile ilgili hususiyetler sadece bu kitapta yazılanlar kadardır demek haksızlık olur. O halde, Musavvir isminin mânâsı namütenahidir.

Musavvir ismi söylendiği zaman Allah düşünülmemekte, ancak bu isimdeki ilâhî arzu ve hususi tatbikat tam olarak idrak edilememektedir. Hiçbir varlık halkedilmemişken bütün varlıkları tasavvur eden ve programlayan Rabbimiz, bu programını Musavvir ismi ile tatbikata koymuştur.

Esmâ-i Celîle-i İlâhiye kitabımızda her ne kadar Musavvir ismi yazılıp izah edilse de, Allah'ımızın sıfatlarını ihtiva eden isimlerin mânâları kitaplara sığmayacak kadar namütenahidir.

Esmâ-i Celîle-i İlâhiye kitabında zikredilen isimler, sadece bir mânâ ile sınırlandırılmaz. Biz o

kitabta sadece belirli bir takım noktalardan bahsetmiştik. "**El-Musavvir**" isminin tekrar müstakil bir kitap olarak yazılmasındaki arzuyu ilâhiye ise şudur:

Rabbimizin Musavvir'inde (ilk tasavvurunda) "**Kün**" emr-i ilâhisi ile meydana getirmiş olduğu mükevvenatı, bir '**Sayha**' ile kendisinde toplayacağı aşikârdır. Bu bakımdan gidişat-ı âlemde pek ciddiyet görülmediği bu günlerde, Allah'ımızın bu isminin daha geniş bir şekilde anlatılmasında ve anlaşılmasında insanlar için fayda mülahaza ettiğimizden böyle bir çalışmayı yaparak, bütün varlıklara bir uyarı şeklinde ifade etmeye çalıştık.

Musavvir sırrının zamanın nihayetinde açılmasının sebeplerinden biri de '**Hatem**' sırrı hususiyetinden olsa gerektir. Çünkü '**Hatem**' sırrı icabı nihayetin de başlangıca bağlanması, devrin hatmolması hususiyeti vardır.

ELL HACC HÜSEYİN VEDAD

MUSAVVİR İSMİNİN MÂNÂSİ

B i s m i l l a h i r r a h m a n i r r a h i m

Musavvir kelime anlamı olarak; tasvir eden, resim yapan, hayal gücünü tasvir eden, şekil veren, Allah'ın sıfatlarından olarak; tasarlayan, tasvir eden, her şeye güzel bir şekil ve özellik veren, varlıklara suret kazandıran, onları birbirinden ayrı ve güzel özelliklerle donatan bir ism-i celîdir.

Allah'ımız her halkettiğine şekil ve hususiyet lütfetmiş, halketmeyi murad ettiği her şeye Musavvir ism-i şerifiyle suret vermiştir. Diğer âlemlerdeki varlıkların şekil ve suretleri düşünüldüğü takdirde, Musavvir isminin manasının namütenahi olduğu ve bu hâli tam olarak idrak etmenin muhal olduğu görülmektedir.

Musavvir isminin, bu dünya idraki içerisinde manaları ifade edilmektedir. Hâlbuki Allah'ın namütenahi âlemlerinde nasıl mânâlandırılıp ifade edildiği bilinmemektedir.

Musavvir, tasvir eden, her şeye şekil ve suret veren, resmeden mânâlarında kullanılmakta ise de,

esasen Musavvir, Allah'ımızın tertib-i ilâhîyesinde herhangi bir zaman kaydına tabi olmadan, her zamanda ve her an tasavvir tatbikatının meriyette olduğunu remzetmektedir. Musavvir, zaman ile ölçülemez. **Hüve** her an yeni bir şanda olduğuna göre, yani yeni bir arzuda olduğuna göre, Musavvir tatbikatı daim ül müdamdır. Musavvir'in yeni yeni açılışları devamdadır.

Nitekim Allah'ımızın, "**Semi-duymak**" ve "**Basir-görmek**" isimlerinin fiili icrası belirli bir zaman ile mahdut olmayıp, her zaman için yeni tasavvirlerle âyân olduğu aşikârdır. Elbette Allah'ımızın bütün isimlerini de bu şekilde anlamak ve değerlendirmek icap eder.

"**Semi-duymak**" ve "**Basir-görmek**" isimlerinin tecellileri, günümüzde çeşitli teknolojik aletlerde Allah'ımızın bu zamandaki Musavvir arzusunun izharı olarak ayan olmakta ve tatbikat görmektedir.

Allah'ımız her an yeni bir şandadır. Bu hususiyet icabı Musavvir ismi Allah'ımızın o an ki arzuyu ilâhîsi neyse *-ki, ancak kendisi bilir-* onu tatbikata koymaktır. Bu arzuya bir had çizmek mümkün değildir.

Allah'ımızın isimleri her an fiiliyatta ve icraatta olduğuna göre, o isimlerdeki hususiyetin her zaman faaliyette olduğu anlaşılmalıdır. Bu durumda Allah'ımızın *Esmâü'l Hüsnâ*'sından bildiğimiz ve bilmediğimiz birçok isimlerin, âlemlerde her an fiiliyatta ve tatbikatta olduğu düşünölmelidir. Bu cümleden olarak, Rabbimizin Musavvir isminin de fiiliyatta olduğu muhakkaktır. Bu isim, tasavvur, düşünme ve arzu durumunu iltizam etmektedir. Rabbimiz her an âlemleri yeni bir şekilde düzenleyip tanzim eder ve her an yeni şeyler yaratıp fiiliyata koyar.

Medeniyet denilen gelişim, Allah'ımızın lütfetmiş olduğu ilhamlar ile meydana gelmiştir. Burada Musavvir ismini sadece düşündü, tasavvur etti, yarattı şeklinde düşünmemek lazımdır ki, bu arzuların ileriye doğru yürütölmesi gene Rabbimize aittir. Tekmil isimlerde olduğu gibi, Musavvir ismi de devamlı icraatta ve faaliyettedir.

Gelişen zaman içerisinde insanlar kendi arzu ve akıllarına göre bazı şeyleri gerçekleştirmeye çalışıyorlar. Bunların olması eğer Allah'ın nizamında ise mümkündür; nizamında değilse mümkün değildir. Burada şu var ki, insanlar mutlaka düşünüp bir karar veriyorlar, ancak Allah'ın Musavvir'indeki programın ne olduğunu bilmiyorlar. Bu bakımdan eğer

Allah'a iltica edilerek, O'nun nizamına uygun hükümler vermeye ve tatbikat yapılmaya kalkılırsa bu daha doğru olur. Çünkü o zaman Allah, o kimseye kendi nizamındaki arzuyu ilâhîyi işaret eder ve onların yapmış olduğu iş, hem Allah'ın indinde doğru olur, hem de hayata adaptasyonu daha güzel olur. Çünkü Allah'ın Musavvir'ini Allah'tan başka hiç kimse bilemez, bilmesi de mümkün değildir.

Musavvir ismi ile ayan olan tecellide zuhur eden tasvirat, Allah'ın verdiği ilhamlar üzere meydana gelmektedir. Bu tatbikat insanlar için kulluk makamında böyle ifade edilebilir. Ancak, '**Hüve**' düşünlüğünde var olan bu arzunun ilm-i sanayisi namütenahilik kazanmaktadır. Bu durum Hüve'nin kendisinden kendisine sonsuzluğunun, yine kendisi tarafından idraki olsa gerektir. Hüve tek olduğuna göre, teşkilatlandırdığı hiçbir varlık O'nu tam olarak idrak edemez. Ancak '**O**' nun idraki kendisinden kendisinedir. Böylece kendi arzularının kendi varlığındaki tecellisi Musavvir şeklinde mütalaa edilebilir.

Hüve'nin arzusu Allah ismi ile tecelli etmektedir. Musavvir Hüve'nin arzusudur. Allah, Musavvir ismi ile tatbikat yapıyor. Allah'ın Musavvir ismi diyoruz ama Hüve'nin Musavvir'inde diyoruz. Çünkü

Hüve'nin Musavvir'ini bilmiyoruz. Allah'a hesap vereceğiz. Hüve'ye döneceğiz. Allah'da itiraz var, her şey var ama Hüve'de itiraz yok. Yani, Allah ismi-câmiî olarak bütün isimlerin bağlı olduğu İsm-i Azam'dır. Herkes Allah'ın kuludur. Gadap isimlerinin mazharı olan kullarda itiraz hali de mevcuttur. Bu tertip de Allah ismine aittir. Ancak Hüve'nin açıldığı nokta olan risalet makamına olan itiraz, Hüve'ye itiraz olarak değerlendirildiği için ceza tatbikatı başlar.

Hüve noktasının açıldığı gönül noktası, Allah ismini zikrederek itiraz eden kulların hemen ceza görmesini önlemek ister. İtiraz Hüve'ye olursa, ilâhî kudret kendinden kendine itiraz etmiş olur ki, bu mümkün değildir. O halde Hüve, Allah ismini kullanıyor ki, itiraz edenler sıfat noktasına itiraz etmiş olsunlar. Böylelikle zât-ı ilâhî, kendisinde olan rahmet-i ilâhîye ile kullarını mahfuz tutmuş olmaktadır.

Allah ismi, kullarının hesabını ahirette görecektir. Olur ki, kullar tevbe ederler ve idrake gelirler. Ancak, kulların itirazı Hüve'ye olsa idi, hemen ceza görmeleri ve işin olup bitmesi icap ederdi.

Kişi itiraz etmeyecek hale gelince Hüve'yi idrak noktasına gelecektir. Velâyette Mürşid'e tabi ola-

rak itirazsız bir noktaya gelinir. Bu nokta, Mürşid'e tam teslim ve itiraz etmemek halidir. O zaman âlemi ilâhîde Allah ona hesap sormaz. O noktaya gelmemiş olanlar, tam iman etmemiş, kendi vücudundan vazgeçmemiş kimselerdir. Allah onları mahşerde toplayıp "**Limênîl Mülkûl Yevm**"(Bugün mülk kimindir?) buyuracak, ancak cevap veren çıkmayacaktır. Ve Rabbimiz yine kendisi, "**Lillahil Vahidil Kahhar**" - "**Bu gün mülk Vahid olan Kahhar olan Allah'ındır**"- buyuracak ve kahredici bir sahibiyete malik olduğunu aşikâr kılacaktır. Böylece Allah'ın varlığının dışında bir varlık tasavvuru olmayacağı hakikati ayân olacak ve insanlar orada terakki ederek Hüve'ye döndürüleceklerdir. Allah'ımız, "**Maneviyata girmiş ve benden başka mevcut olmadığına iman etmiş olan gönlü her zaman affederim.**" buyuruyor. Ama bu noktada ve imanda olmayanları makbul tutmuyor. Yasin sûresi 59. âyette "**Vemtazül yevme... - Ey mümtaz olanlar bugün siz (mücrimlerin arasından) yükselin**" buyrulmaktadır. Allah geçmiş kavimlerde Peygamber ve ona iman edenleri suçluların arasından alıp mücrimleri yok etmiştir. Peygamber ve yakınlarını mümtaz kılmıştır.

Velâyet her sohbetinde daha ileri ilim ve bilgi lütfeder. Çünkü Allah'ın Musavvir'indeki arzuların

yerine gelmesi gerekir. Allah daima daha ileri ve değişik arzularını indirecektir.

Allah'ın insana verdiği nefsin değişiklik arzusu, Allah'ın Musavvir'indeki değişiklik arzusun-
dan kaynaklanmaktadır. Allah, insana ne verdiğini kendisi biliyor. Değişiklik, insanların yaşamıdır. İnsan daha ileri terakki etmek ister. Bu, Allah'ın Musavvir'indeki arzusundan değil midir? Musavvir, Allah yarattı, bıraktı mânâsına değildir. Aksi halde monoton bir yaşam olurdu. Monotonluk hayatın gayesi değildir. Çünkü Hüve her an yeni bir şandır.

“Lillahil Vahidil Kahhar,” bütün varlıkların yeni baştan yaratılması, bütün tatbikatın değişmesidir. Allah, bütün varlıkları kendinde toplayacak ve yeniden bambaşka bir hayat ve yaratılış başlayacaktır. Yani Musavvir'den zuhur eden yeni bir arzunun tatbikatı başlayacaktır.

Allah'ın Musavvir'i sonsuzdur. Çünkü arzuları sonsuzdur. Sâbikun olanlar, yani velâyet gönülleri serbesttirler. Diğer insanlar, yani Müslüman olanlar için mizan ve sonrasında Allah'ın cennet vaadi vardır. Küfür ehli için, Kur'an- Kerîm'de **“Allah onlara hitap bile etmeyecek”** buyrulmaktadır.

Allah'ımızın arzu etmiş olduğu peygamberlik Musavvir'i, Sevgili Efendimizde kaim ve mahfuzdur. O arzunun tamamı Hz. Muhammed'de (s.a.v) zuhur etmiş ve açılmıştır. Peygamberlik mührü, O'nunla vurulmuştur. Ne olursa olsun, bu noktayı geçmek mümkün değildir. O hiçbir varlıkla kıyaslanamaz. Çünkü Allah'ımızın irsal eylemiş olduğu bütün peygamberan O'na bağı ve O'ndan görünmüştür. İşte Hatem noktasındaki hususiyetlerden biri de bu olsa gerektir.

Sevgili Efendimiz, Allah'ın '**Resûl**' ismi ile görünmesidir. Taayyün-ü Evvel'deki tatbikat-ı ilâhîye ile Müslümanların evveli olarak da Deryayı Nuru Muhammed var olmuştur. Bu da kendisinden başka (Allah'ın varlığından başka) bir varlık olmadığının en büyük delilidir.

Nitekim En'âm sûresi 163. âyetinde;

"Lâ şeriyke lehu ve bizalike ümirtü ve ene evvelümlüslimiye"

"Onun şerîki yoktur ve böyle emrolundum ve ben Müslümanların evveliyim."buyrulmaktadır.

Allah insanı kendi Musavvir'inin icraatı ile (Lâ Taayyün) gizli bir dalga halinde iken zuhura getirmiş ve ona kişilik vermiştir. İşte kullukta görünen insan bu lütf-u ihsana karşılık olarak hamd eder. Bir diğer ifade ile, "**el Hamd**" keyfiyet-i ilâhiyesi yaratan ve kişilik kazandıran ile, yaratılan ve kişilik kazanan arasında bulunan bir tazim keyfiyetidir. Nitekim Hüve (Allah) Deryayı Nuru Muhammed'i kendinden kendine halk ettiğinde Deryayı Nuru Muhammed; "**Lâ ilâhe illâllah**" buyurmuş ve bunun üzerine Allah'ımız; "**Muhammedün Resûlullah**" lütfu ihsanı ile mukabelede bulunmuşlardır.

Risâlet sırrı hususiyeti de ilk taayyünde, "**Lâ ilâhe illâllah Muhammedün Resûlullah**" kelâmının zikredilmesi ile zuhura çıkmıştır. Risâletin ilk zuhurunun Deryayı Nuru Muhammed'de olması hasebiyle Efendimiz, resûllere risaleti tevdi eden melce-i risalet makamıdır. Zira Hakk'ın vücuda tenezzülü, Deryayı Nuru Muhammed iledir. Bu bakımdan "**er-Resûl**" noktasına teveccüh ederek yapılacak istiğfar, o noktanın da kabul etmesi ile, kesinlik kazanır.

Nitekim Nisa sûresi 64. âyetinde,

"Ve ma erselna min resûlin illâ liyüta'a

***bi iznillâhi ve lev ennehüm iz zalemû
enfüsehüm cauke festağferullahe ves-
tağfere lehümürresûlü levededullahe
tevvaben rahıymen"***

"Ve biz bir resûlü illâ Allah'ın izni ile itaat olunsun diye irsal eyleriz. Ve keşke onlar nefislerine zulmettiklerinde sana gelseler de, Allah'a istiğfar etseler ve resûl de onlar için istiğfar eyleseydi. Elbette Allah'ı Tevvab, Rahîm bulurlardı." buyrulmaktadır."

Resûl noktasında va'z eden gönlü de, misak verecek Nebi noktasındaki peygamberleri de, Allah'ımız seçer. Resûl noktasına yardım etmeleri için Allah'ımız onlardan misak alır. Bu misak "**Bezm-i Elest**"teki misak gibidir. "**Musavvir**" noktasında tasavvur edilen misak, Bezm-i Elest'te tatbikat bulmuştur. Bu durumda Bezm-i Elest tatbikatı, Musavvir noktasındaki tasavvurun bir sonucudur.

Nitekim, Al-i İmran sûresi 81. âyetinde;

***"Ve iz ahazallahü miysakannebiyyiye
lema ateytüküm min kitabın ve hıkmetin
sümme caeküm resûlün musaddikun li-***

***ma ma'aküm letü'minünne bihi ve leten-
surünnehu kale eakrertüm ve ehaztüm
alâ zaliküm ısıriy kalû akrerna kale feş-
hedu ve ene ma'aküm mineşşahidiyne"***

"Allah peygamberlerden ahid almıştı: And olsun ki size kitap ve hikmet verdim; sizde olanı tasdik eden bir peygamber gelecek, ona mutlaka inanacaksınız ve ona mutlaka yardım edeceksiniz, ikrar edip bu ahdi kabul ettiniz mi?" demişti. «İkrar ettik» demişlerdi de: «Şahid olun, Ben de sizinle beraber şahidlerdenim." buyrulmaktadır.

Bu âyette ifade buyrulan hususi noktalar bütün zamanların işleyiş tarzının velâyet noktasındaki hususiyetlerini anlatmaktadır. Bir misal olarak, Hazreti Yahya, Hazreti İsa zamanında Nebi, bugün ise Resûl noktasındadır. Yani bu noktada Hz. Yahya peygamberi sıfatî olarak değil de zâtî olarak, Allah'ın bir ismi olarak görmek gerekir. Şöyle ki; Hz. Yahya Allah'ın bir ismi olarak Hz. İsa Peygamber zamanında sıfatî noktadan tatbikat yapmıştır. Aynı isim, yani Allah'ın Yahya ismi, Hz. Muhammed

(s.a.v) zamanında zâtî tecelli olarak zuhur edecektir. O halde Hz. Muhammed (s.a.v)'e muzaf olarak Yahya ismi Muhammedî bir velide zuhur edecek ve tatbikat yapacaktır. Bu zâtî veli belki Yahya ismini kullanmayacak ama Yahya sırrı meşrebinde olacaktır.

İşte bu sır, Hz. Yahya'nın sıfatî görünmesini zâtî görünme haline getirecektir ki, Hz. Yahya Hz. İsa zamanında nebi, bugün ise, (Hz.Muhammed (s.a.v) zamanında) Resûl yani, zâtîyyet noktasındadır denilmesindeki murat budur.

Rabbimizin, "**Ben yeryüzünde bir halife yaratacağım**" buyurduğu hususiyet, velâyettir. Allah'ımızın velâyet arzusu hitama erdiğinde, "**Ben yeryüzünde bir halife yaratacağım**" arzusunun da hitama ereceği muhakkaktır. Allah'ımızın; "**Kuntu kenzen mahfiyyen fe ahbebtü li urefe fehaktül halka liu'ref**"-**Ben gizli bir hazine idim, irfan olunmayı sevdim ve bu alemleri halkettim.(Kendimden kendime).**"buyurduğu noktadaki hususiyet, "**Ben velâyetimin bilinmekliğini diledim**" arzusudur ki, Allah'ımız velâyeti ile bilinmeklik arzusunu izhar eylemiştir. Böylelikle Allah'ın bilinmekliğini dilemesindeki tatbikat, velâyet ile bilinmiş olmaktadır.

Kur'an-ı Kerîm'de ahiret hayatı, dünya hayatına göre üstün tutulmaktadır.

O büyük günde, manevî gönüllerin de vazifelenendirileceği ifade edilmektedir. Hangi gönül velâyet noktasında en ileri gittiyse "O" esas alınarak vazife verilir. Yani Allah en son hangi ilhamları lütfetmişse o noktadan tatbikat yapacaktır ki, bu da Hatmül Velâyet'tir. Bu ilhamlar Hatmül Velâyet zamanında lütfedilecek olsa gerekir.

Nitekim Mürşid'imle beraber manevî konularda bütün dünyaya göndermiş olduğumuz yazılarda Mürşid'im, "**Bunları tatbik değil ve fakat kabul ettiğinizi ifade ediniz, sizi tasdik edeyim. Bu mektubu aldım deyin, bu da kâfi.**" buyurmuştur.

Burada Mehmed Ali Bey, "**Bunları size bildirmem benim ilâhî vazifem, kabul edip etmemek ise size aittir.**" buyurmuş olmaktadır. Bu durumda Allah'ımızın o zamanda indirmiş olduğu hakikat bütün âlemlerde tatbikattadır.

Rabbimiz, Musavvir'indeki bütün isimlerin kemalatı için onlara vücûd verip meydana getirmiştir. İşte o zaman kemalat tamamlanarak, Rabbimizin

Musavvir'indeki arzuları ayan olmaktadır. Hüve kendisinden kendisine sonsuz bir enerjidir. O enerjinin kendinden kendisine olmasını Sevgili Efendimiz, **"Ya Maruf senin kühü hakikatini hakkıyla bilemedik"** ikrarı ile işaret buyurmuşlardır.

Velâyet, Allah'ın lütfettiği bu kadar ileri terakkiye rağmen bugün de, Sevgili Efendimizin buyurduğu bu noktadadır.

Allah'ın kendisinden kendisine olma hâli insan kapasitesinin idraki dışındadır. Çünkü varlıkların Allah'tan hâsıl olmalarına rağmen, onu tam manası ile anlayıp idrak edebilmeleri mümkün değildir. Allah'ımızın Musavvir'inde tasavvur ettiği şeyler, ancak meydana geldikçe bilinir.

Allah'ımız bazı isimlerin kemalat bulmasını isterken bazı isimlerin kemalat bulmasını arzu etmektedir. Çünkü yevm-i kıyamette Allah'ın arzu ettiği isimlerin tekrar faaliyette olması, bu isimlerin kemalat bulması ile mümkün olacaktır. Böylelikle Allah'ımız arzu ettiği isimleri kemalata erdirmektedir. Yevm-i kıyamette faaliyet göstermeyecek, sadece bu dünya yaşamını iltizam eden isimler ise, ilk hâllerine avdet edecekler, yani görünmez vücûd dalgası haline geleceklerdir.

Allah'ımızın Kur'an-ı Kerîm'de kendisini vafettiği "**yeddullah**" (*Fetih 10.*) ve "**vechullah**" (*Bakara 115.*) gibi bazı ifadeleri müfessirler, Allah'ı sıfat noktasına getirerek değerlendirmeye kalkmış; arkasından tenzih etmek içinde, bu ifadeleri başka kelimelerle anlatmaya çalışmışlardır. Böylelikle hem Allah kelâmını nesih etmiş, hem de Allah'ın arzuyu ilâhisi olan bu kelimeleri Allah'ın arzuyu ilâhisi hilafına değerlendirmişlerdir.

Allah'ımızın kendisinden başka bir *mevcut* olmadığına göre, Allah'a bir vasıf ittihaz ederek değerlendirme yapıldığında madde esas alınmış olur. Allah'ımız görünmeyi murad ettiğinde madde varlığı zuhur etmiştir. Hakikatte madde dahi Allah'ın varlığındandır. Allah'ın varlığından gayri bir madde tasavvuru olamaz.

Madde olarak değerlendirilen varlığın mebdei ve menşei Allah'tır. "**Vech-Yüz**" "**Yedd-El**" gibi Allah'ımızın kendisini vafettiği kelimeler Allah'ın Musavvir'inde görünmeyi murad eylesmesinden dolayı zuhur bulmuştur.

Başlangıçta Allah'ın zâtından gayri bir şey yoktu. Allah'ın Musavvir'inden arzu buyurdıkları kendi vücud-u ilâhiyesinden isimler alarak zuhur

bulmuşlardır. Allah'ın d nunda düşünmek ikiliktir ve tevhid-i ilâhîye aykırıdır.

Masiva'ya Allah'ın gayrında bir varlık atfetmek onun d nu olur. Allah'ın arzusunun kendi vücudundaki teşkilatlanması tevhidi meydana getirir. Bunun tersi ikilik doğurur ki, bu da makbul olmasa gerekir.

Nitekim Hz. Ahmed Süreyya Emin; "**Anla, yo-ğ u var ve varı yok eden insandır**" buyurmuşlardır. Yani tatbikat insan içindir. Varlık ve yokluk mefhumu insandadır. Allah için varlık-yokluk bir şey ifade etmez. Çünkü zaten herşey Allah'ın vücûdu içindedir.

Allah'ımız her şekil ve her s rette zuhur eder. Bu, onun kudret-i ilâhîyesine zor değildir. Allah'ımız, kendi vücud-u ilâhîyesini istediğı gibi tahvil eder.

Allah'ımız, "**Ben yeryüzünde bir halife yaratacağım**" buyurması ile, sıfat varlığını tatbikata koyacağını aşikâr kılmıştır. Allah'ın varlığı d ş n lmek istendiğinde O'nun göründüğü gönül noktasına nazar etmek icap ettiğı böylelikle belli olmaktadır.

Arapça lisanında kullanılan "**halaka**" (yaratma) - ölçüp biçmek, düzenlemek- manasına gelmektedir. Allah'ın yaratma arzusu kendisinde asaleten var olan hasletlerin sûret olarak zuhur bulmasıdır. İşte İnsan-ı Kâmil, Allah'taki hasletlerin asliyet-i ilâhîye olarak zuhur etmesidir. Bu noktaya "**Suret**" değil "**Asliyyet**" denilmesi, bu hususi noktanın beşer varlığının fevkinde olduğunu göstermektedir.

Nâs, Allah'ın sıfatlarını düşünürken kendisine nispet ederek değerlendirmekte ve dünya yaşamını esas olarak Allah'ın sıfatlarını görmektedir. Velâyet ise, Allah'ı, O'nun sıfatlarını ve O'nun yarattığı varlıkları, Allah'ın zâtîyet-i ilâhîyesine göre düşünür. Velâyet daima Allah'ın zâtını esas olarak, Allah'ın sıfat olarak var ettiği âlemi değerlendirir. Aslolan Allah'ın zâtîyet-i ilâhîyesidir. İnsandan Allah'a değil; Allah'tan insana gitmek icap eder.

Allah'ımızın Musavvir arzusunda isimler kemat bulsunlar diye vücûd alır ve varlık âleminde belirir. '**Nefs**'in de varlık olarak görünmesi vardır. Hakikatte her şey Allah'ın bir arzuyu ilâhîsidir. Bu arzular Allah'ımızın lütfu ve Musavvir arzusu ile tatbikata girer.

Allah'ımızın, Musavvir'deki arzusu ne ise kul dünyada o arzu ile görünür. Yani Allah'ın arzu ve düşüncesi tatbikata girer. Ancak, nasıl olsa ezelden benim halim takdir edilmiş, ben kötüyüm, o zaman ben ne yapayım? düşüncesi Allah'ı suçlamak olur ki makbul bir hâl olmasa gerektir. Çünkü kişi, yarının ona ne getireceğini bilemez. Çok fena durumdaki bir kişi belki bir ehl-i gönüle rastlar da selâmete erer. Onun için hiçbir zaman Allah'ın rahmetinden umut kesmemek gerekir. Nitekim Kur'an-ı Kerîm'de, **“Kâfirler topluluğundan başkası Allah'ın rahmetinden ümidini kesmez”** (Yusuf 87) buyrulmaktadır. Buradaki ümit, velâyettir ve velâyet gönlü ile selamete çıkılır.

Nâs, fiiliyatı ortaya koyacak, Allah'a hesap verecek, sonra da Hüve'ye döndürülecektir. Allah'ımızın Musavvir'inde tatbikat arzuladığı nokta, yakınlık verdiği gönüller olarak Hüve'den görünür. Musavvir kaydında hayır olan kimseler bunu tatbikata koyduklarında hayır bulurlar.

‘Nübüvvet,’ peygamberliktir ve Allah'tan alınan ilmi insanlara intikal ettirmektir ki, Peygamberimizle en son noktasını ve kemalatını bulmuş olduğundan Sevgili Efendimiz, **"Hatemen Nebiyyin"** olarak Kur'an'da zikredilmiştir. Ancak Peygamberimizdeki velâyet ebedi olarak devam edecektir.

‘**Hatmül Velâyet**’ ise Allah'ımızın kendisinden kendisine teşkilatlandırmış olduğu sıfat-ı ilâhîye olan “**İnsan**” ile yakınlığını ifade etmektedir. Bu bakımdan dünyadaki ve cismanî âlemlerdeki velâyet tatbikatları **Hatmül Velâyet ile en yüksek kemalet noktasını ihraz etmektedir.**

Hatmül Velâyet tatbikatı "**Benden bana**" olacak şeklindedir. O noktada iman tamdır. Çünkü ‘**Hatmül Velâyet**’te iman da kendinden kendinedir. Yani bir Allah var ve bana iman verdi düşüncesinden çok daha ileri bir idrak olarak, Hatmül Velâyet’te iman da kendinden kendinedir.

Bu noktada Muhyiddin-i İbn Arabi Hazretleri "**Ankâ-i Muğrib fî Ma'rifeti Hatmil-evliyâ ve Şemsi'l Mağrib**" kitabında, ‘**Hatemü'l-Evliyâ**’ olan zâtın ve ihvânının yaşayacağı devrin Mustafâ -sallallahu aleyhi ve sellem-in asrına benzeyen bir devir olacağını; bu karanlık devrin imamı olan bu zâtın, yetmiş sahâbenin ecrine denk olan işler yapacağını beyân ederek; insanların ve dalâlete düşürücü şeytanların iyice azgınlaşacağı bu devirde onun, **ihvânı ile birlikte imân ve istikâmetini koruyacağını haber vermiştir. Allah'ımızın velâyeti ilâhî âlemde de, Allah'ın Musavvir'inde arzu buyurduğu yeni bir şekil ve tatbikat ile devam edecektir.**

Hüve'de olan namütenahi arzuların tatbikatı, yine varlıklar içerisinde en mütekamil olarak yaratılan insanla olacaktır. Allah'ımızın "**İnsan**" olarak görünme arzusu ebedi devam edecektir. Çünkü bu görünme Allah'ın kendi zâtîyet-i ilâhîyesinden arzu ettiği bir tatbikattır.

KUR'AN'DA MUSAVVİR İSMİNİN GEÇTİĞİ ÂYETLER

B i s m i l l a h i r r a h m a n i r r a h i m

Mümin sûresi 64. âyet

***"Allahüllezi ceale lekümü'l arda kararen
ve's semae binaen ve savvereküm feah-
sene suvereküm ve rezekaküm mine't
tayyibat zalikümullahü rabbüküm fete-
barekallahü rabbü'l alemiyn"***

**"Sizlere 'Arz'ı karar noktası ve 'Sema'yı
bina kılan ve sizleri tasavvur eden ve
suretlerinizi en güzel yapan ve sizleri
tayyibattan rızıklandıran Allah'tır. Böy-
ledir...Âlemlerin Rabbi olan Allah ne
yücedir!"**

Allah'ın insanda karar kılması ile velâyetin insanda olduğu aşikâr olmuştur. Semâ, insan gönlüne işaretidir ki, Allah, bu güzellikleri insana ihsan ettiği zaman insan en yüce olmuştur. Bu idraki verdiği gönüller de O'na en yakın olmuşlardır.

Tegabün sûresi 3. âyet

**"Haleka's semavati ve'l arda bi'l hakkı
ve savvereküm feahsene suvereküm ve
ileyhi'l masıyr"**

**"Halketmiştir semavatı ve arzı Hakk ile
ve sizleri tasavvur eyledi ve en güzel ey-
ledi suretlerinizi ve O'nadır dönüş."**

Allah'ımız her varlığı en güzel şekliyle yarattığına göre, onları '**Hakk**' ismiyle yaratmış demektir. Allah, her varlıktaki arzusu ne ise onu vererek yaratmıştır ki, bu da her varlığın hakkı olmuştur. Âyetin sonunda, "**dönüşün**' O'na olduğunun işaret edilmesi Allah'ın insan varlığına verdiği değeri göstermektedir.

Al-i İmrân sûresi 6. âyet

**"Hüvelleziy yusavvirüküm fiylerhami
keyfe yeşa'ü la ilâhe illâ hüvel'aziyzülha-
kiymü"**

**"Sizleri rahimlerde dilediğince tasavvur
eden 'Hüve'dir. İllâ 'el Aziz', 'el Hakim'
Hüve'den başka ilâh yoktur."**

Allah'ın yaratması, kendi varlığından lütfetmesi ile olmaktadır. İnsanların maddeden canlı yapma çalışmaları vardır. Ancak muvaffak olamamışlardır. Çünkü yaratmak Allah'ın arzusu iledir.

Haşr sûresi 24. âyet

**"Hüvallahü'l haliku'l bariyü'l musavvirü
lehü'l esmaü'l husna yüsebbihu lehu
ma fiy's semavati ve'l ard ve hüve'l aziy-
zü'l hakiym"**

**"Hüve'dir Allah, el Halik'tir, el Barî'dir,
el Musavvir'dir. Onundur esmaü'l hü-
sna. Tesbih eder Onu semavatta ve arzda
olanlar. Ve 'Hüve'dir el Aziz, el Ha-
kim..."**

Âyette, "**El Musavvir**" ismi zikredilmektedir. Bu isim, Hüve'nin açılmış olduğu gönül noktasını ifade etmektedir. Hüve'nin o gönüldeki arzularını ifade eden bir isimdir. Allah yaratandır ama, insana da Musavvir isminden feyz verdiğine göre insana da düşünme, arzu etme ve yaratma hasletlerinden vermiştir.

A'raf sûresi 11. âyet

"Ve lekad haleknaküm sümme savvernaküm sümme kulna lilmelaiketiscüdu liademe feseceğû illa ibliyse lem yekün minessacidiyne"

"Ve andolsun sizleri biz halkeyledik sonra sizlere biz sûret verdik sonra meleklerle "Âdem'e secde edin," dedik de illâ iblis dışında secde ettiler. O ise asla secde edenlerden olmadı."

Allah'ımız Âdem'i yarattı ama Âdem'den önce beşeri yaratmıştı. O beşerler şaşkınlık içerisindeydi. Allah'ın vahdaniyet-i ilâhîyesini taşıyabilecek yaratılışta değillerdi. Allah'ın bu emanetini yüklenebilecek kabiliyette bir varlık olması gerekiyordu. Melekler, **"Yeryüzünde zaten beşer varken o da kan dökecek biri mi olacak?"** demişlerdir. O zaman Allah, Âdem'i yaratıp ona nübüvvetini ve risaletini vermiştir. Ve Allah meleklerle, **"Âdem'e secde edin"** buyurmuştur. El Musavvir, Allah'ın tespit ettiği bir gönül vasıtası ile âlemlere nübüvvetini ve risaletini bildirmesidir.

İnsan varlığı Allah'ın sureti olduğu için, meleklerin secde ettiği Âdem, Allah'ın sıfat varlığı idi. Allah, zâtîyet-i ilâhîyesini gizli tutmuştur. Allah ismi de zâtîyet-i ilâhiyeyi işaret eder.

İnfitar sûresi 6-8 âyetler

"Ya eyyühe'l insanü ma garreke birabbi'l keriyemi Elleziy halakake fesevake feadeleke Fiy eyyi suretin ma şae rekkebek"

"Ey insan! Nedir seni kerem sahibi Rabbine karşı mağrur eden. Ki o seni halketti, tesviye etti ve tadil etti. Dilediği herhangi bir surette seni terkib etti."

İnsan, asliyet-i ilâhîyesine varış arzusunu talep etmektedir. Fakat insan suret isimlerini değil de onun zâtîyetini talep ediyor. Yani İnsan, madem ki bende Allah'a ait olan hasletler var, o halde ben Tanrı olmalıyım diye düşünebiliyor. Hâlbuki Allah insanlara bu sıfatları ve hasletleri Tanrı olsunlar diye değil, kendisini tanısunlar, bilsinler ve idrak etsinler diye vermiştir.

Mülk sûresi 23. âyet

"Kul hüvelleziy enşeeüm ve ce'ale lekümüs sem'a ve'l ebsare ve'l efideh kaliylen ma teşkürun"

"De ki: Sizi yaratan ve size kulaklar, gözler ve gönüller veren O'dur. Sizin şükrünüz ne de az!"

İnsanın şükrü; Allah'ın onu yarattığını, çeşitli hasletler verdiğini, Allah'ı ikrar etmesi için duyma ve görmeyi verdiğini, Allah'ı zikrederek mutmain olması için de kalpleri verdiğini idrak etmesidir.

Allah'ın bütün varlıkları yaratmasındaki hususiyet, Allah'ın Musavvir arzusundan kaynaklanmaktadır. Musavvir arzusundan meydana gelen her varlık Allah'ımızın çeşitli isimleri ile zuhura gelmektedir. Bu tatbikat Allah'ımızın namütenahi arzularının meydana çıkması şeklindedir.

Allah'ın yarattığı varlıklarda hayır da vardır, şer de vardır. Ancak bu, şerrin tasvip edildiği anlamına gelmez. Bu hâl ile insanlar müspet ve menfiyi idrak ederek terakki etmektedirler. Böylelikle Allah'ımızın "**Rahmetim gadabımı geçmiştir.**"

ilâhî beyanının zahir olması ile insanlardaki hakikat idrak edilerek terakki edilmekte ve artık mümin için geri dönmeyecek güzel bir noktaya gelinmektedir.

Nitekim Hz. Süreyya, “**Bilen düşer mi şirkü isyana**” buyurmakla, bu ilim ve terakki noktasına işaret etmişlerdir.

O'nun yaratıcılığı *-tasvir hususiyeti-* sadece belirli varlıklar için değil, “**Hayrihi ve şerrihi min Allahi Teala - Hayır ve şer Allah'tandır.**” noktasından bütün varlıklar için düşünülmelidir.

Varlıklardaki çeşitlilik karşısında insan, Allah'ın Musavvir ismine takdir ve hayretini ifade etmekte acze düşmektedir.

ALLAH'IMIZIN VARLIKLARI TASAVVUR EDİP YARATMA ARZUSU

B i s m i l l a h i r r a h m a n i r r a h i m

Musavvir Allah'ımızın arzuyu ilâhîyesinde olan her varlıktaki zevk ve neşenin Allah'a ait olduğunu gösterir. Musavvir isminin tatbikatı, Allah'ın zevk ve neşelerinin varlık âleminde belirmesi şeklinde de düşünölmelidir.

Allah'ımızın yaratmış olduğu varlıklardaki çeşitlilik, diğer âlemlerde dünyaya benzemeyen arzu ve neşelerin meydana getirdiği çeşitlilik ve bir de meydana gelmemiş ama, Allah'ın Musavvir arzusunda mevcut olan namütenahi zevk ve neşeler düşünöldüğünde Allah'ın sonsuzluğu karşısında hayret etmemek ve bu namütenahiliğe hayran olmamak mümkün değildir.

Allah'ımızın tasavvur arzusunun tatbikata girerek meydana getirdiği varlıkların sonsuzluğunu temaşa etmek ve Allah'ı O'na hiçbir şeyi eş koşmadan tasdik etmek ve idrak etmeye çalışmak herhalde en güzel nokta olsa gerekir.

Taayyün, meydana çıkmak, aşikâr olmak manasınadır. *Muhyiddin-i Arabî*, varlığın meydana gelişinde âyân-ı sabiteden farklı olarak, bir de beşli tasnif yapmaktadır:

Birinci mertebe: Lâhût âlemi ve gayb-ı mutlak mertebesidir. Bu mertebeye lâ taayyün, ıtlak âlemi, âmâ-yı mutlak, vücûd-ı mahz, vücûd-ı sırf, ümmü'l-kitâb, beyân-ı mutlak ve gaybü'l-güyûb gibi adlar verilir. Bu mertebede ne isim, ne sıfat, ne de sıfatlanan vardır. Allâh Teâlâ henüz isim ve sıfatlar dâiresine tenezzül etmemiştir. Herşey Hakk'ın zâtında mahif olmuştur.

Nitekim: "**Geçmedi mi insan üzerinden dehrin bir süresi ki o mezkûr bir şey değildi?**" âyeti buna işâret sayılmıştır.

İkinci mertebe: Ceberut âlemidir. Bu mertebeye ayrıca taayyün-i evvel, akl-ı evvel, tecellî-i evvel, hakikat-i Muhammediyye, rûh-i izafî, rûh-i küllî ve gayb-ı muzaf ve kitâb-ı mübîn adları da verilir. İlk mertebede mahif olan varlıklar, bu makamda isimler halindedir.

Üçüncü mertebe: Melekût âlemidir. Bu mertebeye âlem-i misâl, vâhidiyyet, taayyün-i sâni, te-

cellî-i sâni, sidretü'l-müntehâ ve âlem-i emr de denir. Bu âlem, şehâdet âlemine yakındır.

Dördüncü mertebeye: Nâsût âlemidir. Bu mertebeye şühûd-i mutlak, âlem-i şehâdet, âlem-i his, âlem-i anâsır ve âlem-i eflâk da denir. İlk üç âlemi gayb kabul edersek, dördüncü âlem de şehâdet âlemini oluşturmaktadır.

Beşinci mertebeye: Bunların hepsini kendinde toplayan "**İnsan-ı Kâmil**" mertebesidir. İlk dört âlem Allah'ın İsm-i Azam'ıdır. Bunların tamamı Allah'ın zâtını gösterir. Bu âlemlerin tamamı insanda da vardır. O hâlde "**İnsan-ı Kâmil**" bütün âlemlerin özetidir. Kâinatta bulunan herşeyin insanda bir örneği vardır. Kâinat, Allah'ın isim ve sıfatlarının yekûnu olduğu gibi, insan da kâinatın bir örneği olarak Allah'ın esmâ ve sıfatlarının yekûnudur. Bu yüzden Peygamberimiz: "**Rahman, Âdem'i kendi sûretinde yarattı.**" buyurmuştur. İnsanda bütün ilâhî esmâ zuhur edeceğinden o, hilâfete layık görülmüştür. Merâtib-i vücûd ile ilgili üçlü ve beşli tasniften başka, yedili ve daha fazla mertebeyi gösteren tasnifler de vardır.

"Hakikat-ı Muhammediyye" taayyün âlemi-

nin başlangıcıdır. Onun üstünde hiçbir isim ve sıfatla sıfatlanmayan "**Zât**" vardır ki, taayyünden münezzehe olduğu için, bu makamı idrâk, mahlûk için muhaldir. "**Allah Teâlâ'nın Zâtını düşünmeyiniz.**" bu merteye için söylenmiştir.

Âdem'in her şeyin ismini bildirmesi, meydana gelecek olan her şeyin, Allah'ın ilminde mevcut olduğunu işaret etmektedir. Yaratılmış olan her şey '**İnsan**' içindir. Allah'ımızın her şeyi İnsan'a tabi kılması bu noktayı açıklamaktadır.

Allah'ımızın Musavvir tatbikatında zuhur eden "**taayyün-ü evvel**" arzuların ilk düşünüldüğü, idrak edildiği, "**taayyün-ü sâni**" bu düşünce ve arzuların meydana gelmesi ve "**lâ taayyün**" ise arzu ve düşüncelerin tatbikat olarak zuhur etmediği yani, Allah'ın arzusunu izhar etmediği noktalardır. "**Lâ taayyün**" künhü zât âlemi yani bilinmeyen âlem diye ifade edilmektedir ki, "**âlem-i âmâ**" şeklinde de ifade edilebilir. Bu âlem hakkında Rabbimiz bilgi vermediği için bilmiyoruz.

Hız. Peygamberimize, "**Âlemler yaratılmadan Allah nerdeydi?**" diye sorduklarında, Efendimiz, "**Âlem-i âmâ'da idi.**" buyurmuşlardır.

Âlem-i âmâ; yaratılmamış, tasavvur halinde olan âlem olsa gerektir. Allah'ımızın kendinden kendine olmasıdır.

Lâ taayyün, Hz. İmam-ı Ali'nin, "**Allah vardı ve O'nunla birlikte hiçbir şey mevcut değildi; elan öyledir.**" buyurduğu nokta olsa gerektir.

Allah'ımız kendisini bütün varlıklarda tahsin eyler. Her varlık kendi asliyyet-i ilâhîyesini zikreder. Bu zikir ile Allah, her varlıkta kendini tahsin eder.

Her varlık kendisindeki yaratan kuvveti zikreder. İster insan olsun, ister başka bir varlık. Her varlık, yaratan kudreti kendi makam ve idraki ölçüsünde zikreder.

Hüve, insandaki tahsin arzusunun kendi istediği şekilde olması için peygamber ve veliler göndererek insana ilim ve bilgi lütfetmiş, onları terakki ettirerek insandaki zikrin en yüce makamdan yapılmasını arzu etmiştir. Böylece bu idrak ve anlayış ile yapılan zikirle, Allah, kendini insanda tahsin etmiş olmaktadır. Sevgili Efendimizin, "**Ya Rabbi! Sen kendini övdüğün gibisin**" beyanı, Allah'ı tahsin noktasındaki en ileri ve mükemmel zikri göstermektedir. Bu, Allah'ımızın kahhariyet noktasında "**El-Musavvir**" ismi ile lütfeylemiş olduğu bir hususiyettir.

"**El-Musavvir**" ismi hem '**Lâ taayyün**' ile '**Ta-ayyün-i Evvel**' arasında, hem de '**Taayyün-i Evvel**' ile '**Taayyün-i Sâni**' arasında icraattadır.

Bu konuşmalar ve anlatımlar Allah'a aittir. Ama biz o düşünceyi o bilgiyi insan söyledi zannediyoruz. Haddizatında Allah bildiriyor. Ama görüldüğü yani arzusunu belirttiği isim ne ise, o insanın lisanından zuhur ediyor.

Esasta bütün konuşmalar, beyanlar ve sözler Allah'ın kendisinden kendisinedir. Başka türlü düşünmek tevhid-i ilâhiyeye uymaz. Yani Allah bildirdi kul söyledi. Hayır! Söyleyen de Allah, ifade eden de Allah, ama kul ismi ile görününce, kuldan zuhur ettiğine göre, kula göre değerlendirilmeye kalkılıyor. İdrakte zorlanılan yer de burasıdır.

Kur'an-ı Kerîm'de Allah'ımız her şeyin bir nefisten (Nefs-i Vahide) halkolunduğunu işaret buyurmaktadır ki bu "**Musavvir**" isminin bir tecellisi olarak görülmektedir.

A'raf sûresi 189. âyet

"Hüvelleziy halekaküm min nefsin vahidetin"

**"Sizi bir nefs-i vahideden halkeyleyen
'Hüve'dir."**

Nisa sûresi 1. âyet

***"Ya eyyühennasütteku rabbekümüllezîy
halekaküm min nefsin vahıdetin ve hale-
ka minha zevceha ve besse minhüma ri-
calen kesiyren ve nisaen vettekullahel-
leziy tesaelune bihi vel'erhame innalla-
he kane aleyküm rakıyben"***

**"Ey nas! Sizleri bir nefs-i vahide'den
halkeyleyen ve ondan zevcesini halke-
den ve bu ikisinden birçok ricali ve ni-
sayı yayan Rabb'inize takva edin. Ve
kendisi ile birbirinizden istediğiniz
Allah'tan ve El- Erham'dan takva edin.
Muhakkak ki Allah üzerinize murakabe
edici olmuştur."**

Zümer sûresi 6. âyet

***"Halekaküm min nefsin vahıdetin süm-
me ceale minha zevceha ve enzele le-
küm mine'l en'ami semaniyete ezvac
yahlüküküm fiy bütuni ümmühatiküm"***

*halkan min ba'di halkın fiy zulümatın
selas zalikümullahü rabbüküm lehü'l
mülk lâ ilahe illa hüve feenna tusrefun"*

"Sizleri bir nefsi vahideden halk eylemiş sonra ondan zevcesini kılmıştır. Ve sizlere davarlardan sekiz ezvac inzal eylemiştir. Sizleri annelerinizin karınlarında halk edişten halk edişe üç zulümat içinde halk eylemiştir. Böyledir, Allah Rabb'inizdir. Mülk 'Hu'nundur. 'Hüve'den başka ilâh yoktur. Nasıl da döndürölüyorsunuz."

Hüve'den görünen risalet noktaları, yani peygamberler ve velilerdeki düşünce hâli, Allah'ın Musavvir arzusunun bir tatbikatıdır. Yani daha vazih olarak söylemek gerekirse; nasıl ki Allah'ın arzuları Musavvir tatbikatı ile isimler olarak ifade bulmuş ve sonra tatbikata konularak yaratılmış ise, risalet noktasında belirmiş olan arzular, düşünceler hâlinde isimlendirilmiş ve sonra izn-i ilâhî ile âlemlerde tatbikat bulmuştur.

Allah'ımız kendisinde mevcut olan hasletleri temaşa etmeyi arzu buyurduğunda ve bu temaşa etmeyi istediği hususları değerlendirmesinde isim kul-

lanmaktadır. İsim kullanmasa, varlıklar vücûd bulmazdı. Onun için ruh da, nefis de, cismaniyet de hepsi Hüve'de yani Allah'ın zâtîyet-i ilâhiyesinde mevcuttur.

"El Musavvir" ismi Allah'ımızın özel bir tatbikatını işaret etmektedir. Allah her şeyi yoktan var etti konusu daima konuşulmuş bir mevzudur. Ancak yokluk hiçbir zaman mevcut olmamıştır. Yoktan herhangi bir varlığın, maddenin meydana gelmesi mümkün değildir. Ancak burada ilâhi yaratıcının Musavvir isminden hâsıl olan bütün varlıkların Allah'ın vücudu dâhilinde teşkilatlandırıldığı görülmektedir. Bu teşkilatlandırmayı Allah'ımızın ilâhî vücudundan yaptığı düzenleme ile kendi arzu ve isteklerinin meydana getirilmesi şeklinde düşünmek ilâhi tevhide daha uygundur.

Allah'ımızın zâtîyet-i ilâhîyesinde mevcut olan hasletlerin şekil olarak görünme tatbikatı Musavvir ismine bağlı olarak icra olunmaktadır. Haddizatında, Allah'ta mevcut olan namütenahi hasletlerin varlığa tahvil edilerek meydana getirilmesindeki düşünce aşamasını Musavvir olarak değerlendirmek doğru olsa gerektir.

Bu tatbikatta ayan olan hususiyetler zaten ilâhî kudrette O'nun zâtında mevcut olan hususiyetlerdir. Sonradan düşünölmüş ve sanki Allah'ta yok idi de sonradan yaratılmış değildir. Ancak tatbikatın daima ileriye doğru yeni şekillerle ayan olması, Allah'ımızdaki ilmin namütenahiliğini göstermektedir.

Burada çok hassas bir konu daha var; eğer Allah yeni düşündü, tasavvur etti ve olmayan bir şeyi yarattı denirse bu makbul olmasa gerekir. Çünkü kudret-i ilâhiye kendisinde asaleten var olan hasletlerin meydana gelmesinden ve o varlıkları temaşa etmekten ilâhî bir zevk duyar. Bunu da ilâhî kudretin '**zevk-i zâtîsi**' olarak düşünmek yerinde olur.

Varlıkların zaman içinde terakki etmesi, yine kudret-i ilâhiyenin arzuyu ilâhîsi dâhilinde olur ki yine kendi arzusudur. O arzu Allah tarafından bilinmiyordu da, bilindi ve ayan oldu şeklinde düşünmek, ilâhî yaratıcının varlığı ile ilgili isabetsiz bir düşünce olur. Allah'ımız ezele ve ebede ilmiyle hakîmdir. Olacak olan her şeyin asliyeti kendisinde mevcuttur.

Varlıkların zaman içerisinde tekâmül ederek ilerlemesindeki hususiyet varlıkların kendisine ait

değildir. O varlığın zaman ilerleyince yapmış olduğu terakki kendisine ait bir keşif değil, doğrudan doğruya Allah'ın o varlıktaki arzusunun tatbikatından kaynaklanan bir husus olsa gerektir.

Maneviyattaki insanın terakki hâli ise Hüve'nin o insanda açılma nispetine isabet etse gerekir. Yapılan bu değerlendirmede, Allah ne kadar ileri açıldı ise, o gönlü o kadar ileri terakki etmiş olarak değerlendirmek yerinde bir düşünce olsa gerekir.

**YARATILMIŞ OLAN
VARLIKLARIN BİRBİRLERİYLE
KIYASLANMALARININ MÜMKÜN OLMADIĞI**

B i s m i l l a h i r r a h m a n i r r a h i m

'**Hüve**'nin tasavvurunda olan arzuyu ilâhîye Allah'ımızın "**El-Musavvir**" ismine bağlı olarak tatbikat yapar ve meydana gelmiş olan her varlık bu arzunun bir neticesi olarak vücut bulur. Allah'ımız kendisindeki arzuyu Musavvir ismi ile fiiliyata koymaktadır. İnsanlar, şuna karar verdim, buna karar verdim demektedirler, ancak aslolan Allah'ımızın kendi bâtın varlığından düzenleyip meydana getirdiği varlıktaki kendi arzusudur. O arzu Allah'a aittir. Allah'taki bu arzunun meydana gelmesinden sonra insanların kendilerine bir varlık atfetmesi doğru olmasa gerektir.

Allah'ımızın "**Küntü kenzen mahfiyyen, fehbebtü en u'rafe fehalektül halka liu'rafa bihi- Ben gizli bir hazine idim, bilinmekliğimi istedim (sevdim) ve bu âlemleri halk ettim (kendimden kendime)**" kudsî hadisinde işaret buyurduğu "**Bilinmekliğimi istedim**" hususiyetindeki sır nedir? Allah kendisini bilmiyor muydu ki?

Allah, elbette kendisini en iyi bilendir. Ancak Allah, bu irfaniyeti kendisinde var olan hasletleri müşahede etmek istemesiyle tatbikata koymuştur. Allah'ın Musavvir'indeki bu arzunun, madde olarak meydana gelip görünmesi, bu irfaniyet noktasını işaret etmektedir.

Allah'ın kendi vücûd-u ilâhîyesinden madde denilen varlığın teşkilatlandırılması, bu arzunun ayan olmasıdır. Allah her şeye muktedirdir. Bu madde(varlık) sıfat olmaktadır. Buradaki ince nokta, Allah'ın madde âleminde zuhur ettirdiği varlıklardan zât olarak meşhud olduğu noktanın da kendisi olmasıdır. Zâtîyet noktasını bu şekilde de anlamak icap eder. Nitekim Hz. Süreyya: "**Bilen düşer mi şirkü isyana**" buyurmaktadır.

Kur'an-ı Kerîm'de geçen, "**Âdemüskün**" ibaresi Hz. Adem'in şecereye(yasak ağaca) yaklaşarak Allah'a itiraz etmesinden önceki halini ifade etmektedir. Bu durum zât cennetidir ki, kendisinden kendisine gerçek kulluk halidir. Bir diğer deyişle, Rabbimizin, meâlen, "**Ben nâsı ve cinleri ancak bana ibadet etsinler diye halkettim,**" buyurduğu âyet-i kerîmenin işaret ettiği Âdem sırrıdır. Bu durumda Allah'ımızın arzu ettiği, ve tam kendi tasavvurunun (Musavvir) karşılığı olan zât, "**Âdemüs-**

kün" ibaresiyle ifade edilen gönül noktasıdır ki, Allah o sırra hitap buyurmaktadır.

O halin dışına çıkarıldığında, "**üskün**" ibaresi "**Âdem**" ismini yalnız bırakır. Âlem-i cismânîdeki macerasının hitamında, "**Âdemüskün**" yeniden oluşur ve böylelikle sadece Allah kalır. Yalnızca Allah'a tabiyet söz konusu olur.

Âdem'de müspet-menfî her türlü hâl bulunduğu halde, "**Âdemüskün**" halinde hata ve kusur, dolayısıyla da günah yoktur. Allah'ın Âdem'e bildirmiş olduğu isimler, dünyada kullanılan cisimler ve sıfatların isimleri değil, kendi ilâhî isimleridir. Âdem o isimleri nutkettiğinde isimlerin mazhariyetleri vücud bularak fiiliyata girer. Allah'ta gizli vücut dalgaları halinde mevcut olan varlıklar, zuhur bularak, ayan olurlar. Bu durum "**kenz-i mahfî - gizli hazîne**" sırrıdır. Böylece gizli hazine irfan olunma arzusuna tabi olmuş olur.

Rabbimiz, "**Benim açıldığım isimler, benim nefsimdir,**" buyurmaktadır. Çünkü o isimle "**nefsî kemalat**" tam olur, Hakk'a ulaşır, "**Asıl**" ile buluşur.

Allah'ımız, Âdem'e kendisi ile buluşması için

arzusunda olan tekmil isimleri öğretmiştir. Söz konusu isimler dünyevi hayat için kullanılan isimler değil, ilâhî kemalat isimleridir.

Allah'ımız Hz. Âdem'e, kendisine yaklaşmak için birtakım kelimeler öğretti. Hz. Âdem de bu isimler ile iltica etti. Allah'ımız, o isimlere tabi olan bütün âlemlerin Âdem'e secde etmelerini emir buyurdu. Çünkü Hz. Âdem o bellediği ve zikrettiği ilâhî isimler ile Allah'ı anlatmıştı. Anlattığı o ilâhî kelama secde edildi. Yani Hz. Âdem, Allah'a nasıl kavuşacağını öğretti.

Allah'ımız Hz. Âdem'e; "**Senden kalabalık bir zürriyet meydana getireceğim, sana öğrettiklerimi onlara öğret ki, onlar da aynısını tatbik ederek, bana kavuşsunlar**" buyurdu. Allah'ın bu arzusu için Âdem'e secde edildi ve Allah'ımız onu üstün tuttu.

Allah'ımız; "**Benim Âdem'den ifade ettiğim isimler, insanlara vermiş olduğum ruhun hakikatini anlatan nefsi isimlerdir.**" buyurdu.

"**Taayyünü Evvel**"de (daha düşünce ve tasavvur halinde, varlıklar yaratılmadan evvel, sıfat haline gelmeden evvel) '**Hüve'nin kendi batın var-**

lığından teşkilatlandırıdığı "**Nuru Muhammed**"de zuhur eden, sonsuz esmayı ilâhîyenin tevhid ifadesi olan "**Lâ ilâhe illâllah Hüve Muhammed Resûlullah**" beyanı ile vahdete gelmiş oldu.

Allah'ımız Hz. Muhammed'in(s.a.v) nurunu var ettiğinde, O'ndan halk edeceği '**mayesterun**' (varlıkların)un kilit anahtarını Hz. Muhammed'e (s.a.v) verdi. Onların ilâhî varlıklarına, sebep olacak isimlerin hususiyeti Hz. Muhammed'de(s.a.v) vardır, çünkü O'ndan halkedilmişlerdir. Bu yüzden O'na tek mil isimler verilmiştir. Peygamberimize hususi isimler de verilmiştir. Bu isimler insanlardan saklı kalması için değil, Peygamberimizin insanları daha ileri terakki ettirmesi içindir. Bu noktada Peygamberimiz, "**Ben de sizin gibi bir beşerim, ama bana vahyediliyor**" buyurmaktadır.

Peygamberimiz kendisinin Hüve'nin teşkilatlanmasındaki Deryayı Nuru Muhammed olduğunun idrakine vararak, kendisindeki bütün isimleri Allah isminde cem ederek, "**Lâ ilâhe illâllah**" buyurmuştur.

Bir hadis-i şerifte; "**Müslüman Müslümanın kardeşidir**" buyrulmaktadır. Allah'ımız bugün de aynı tatbikatı yapmaktadır. Bütün mânevî kardeşler-

de nice nice isimler zuhur etmektedir ama hepsi Allah isminde cem olmaktadır. İnen ilhamlarda daima "**Allah**" ismi zikredilmektedir.

Deryayı Nuru Muhammed, "**Allah**" ismi yerine zuhur eden her bir ismi zikretmiş olsa idi, her bir isim bir güç ve kuvvet haline gelirdi. Bu kuvvet haline gelen isimler birbirleri ile karşılaşırlardı. Birbirlerini nakzetimeye başlarlardı.

Nitekim Enbiya sûresi 22. âyetinde,

“Lev kane fiyhima alihetün illallahü lefessedeta”

“Eğer gökte ve yerde, Allah’tan başka tanrılar (isimler) olsa idi elbette oraların nizamı bozulurdu.”

Allah'ımızın Nuru Muhammed'de bu ilâhî beyan ve hükmü inmise idi, vahdete gelinememiş olurdu ve o zaman her ismi bir icra olurdu.

Bu yüzden bütün mânevî gönüller bir Mürşid’in evlâdı olarak, hepsi Mürşid’in ilâhî bir görüntüsüdür, hepsinin hususi isimleri

vardır, ancak Allah'ı değil de birbirlerini görürlerse kuvvet olur ve biri diğerini nakzeder. Sakın nefsini Allah'tan başka bir yere bağlama, sadece Allah'ın "Mürşid" ismine bağla! Kişinin terakkisi için ihtiyaç duyduğu ilâhî enerjiyi Allah'ın Mürşid ismi verir.

Allah'ımız kendi tevhidini, kendi varlığında, kendinden kendine bilmek istedi. Bu bilişini ilk zevk ettiği, ilk tattığı yer Nuru Muhammed'dir. Yani ona bütün isimleri verdiği halde, O hepsini "**Allah**" isminde cem ederek, Allah'ı istediğini beyan etti. Böylece kendine vücûd izafe etmedi.

"Vücûd günahı" en büyük günahdır. Kişi her şeyden geçer ama vücûdundan bir türlü vaz geçmez ve vücûdu için, "**Bu benim**" der. Bu çekişme hayat boyu daima devam eder, ancak öldüğünde, hesap açıldığında verecek cevap bulamaz. Çünkü vücûdun aslı Allah'tır.

Allah'ın Musavvir'indeki arzusunun kemalat bulması için Âdem'i yaratması ile melekler secde etmişlerdir. Ancak Hz. Muhammed (s.a.v)'in zühur etmesi ile insan gerçek değerini ve hakikatini idrak etmiştir.

Allah'ın Musavvir'indeki arzusu ile bütün âlemler yaratılmıştır. Ancak Musavvir ismi her zaman için tatbikat yapmaktadır ve Allah'ımız bu tatbikatı her zamanda, o '**Zamanın Sahibi**' ile fiiliyata koymaktadır.

Hüve'nin Musavvir'inde arzu ettiği varlıkların son noktası '**sidretü'l munteha**'dır. Ondan sonrası için de Allah'ımızın Musavvir arzusu vardır, ancak tatbikata konulmamıştır. İnkılâb-ı Kebir ile bütün varlıklar tebeddülâta uğradığında, yeni bir devre başlayacak ve Hüve'nin Musavvir'indeki arzuları devam edecektir.

Her şeye en güzel şekil ve suret veren "**Hüve**" Allah'tır. Musavvir Hüve'nin arzusudur, tasavvurudur. Hâlik-i Musavvir'in hiçbir şeye muhtaç olmayan bir kudret-i celâdeti vardır. Bütün madde ve enerji hep o kudretin tecellisinden ibarettir. Hâlik-i Musavvir'dir. Fail-i Muhtar'dır. Yaratılan varlıklar ve insanlar birbirlerinden çok farklı maddî suret ve manevî hâl içerisindedirler.

Allah'ımızın Musavvir isminin mânâ-i hakikatinde şu hususların da olduğu muhakkaktır:

Bütün varlıklar Rabbimizin tecelliyatı ile zuhur etmiş ve Allah'ımızın arzusundan ve tasavvurundan meydana gelmiştir. Yani varlık âlemini Allah'ımızın bir arzusunun ifadesi olarak düşünmek icap etmektedir.

Tasavvur, bir tatbikatın ilk aşamasıdır. Yarattılmış olan bütün varlıkların kendi akıl ve düşüncelerinde yapmış oldukları plan, program ve tasavvurlar, Allah'ın Musavvir isminin tecellileri olarak düşünülmelidir. Ancak o zaman Musavvir isminin idrakine varılabilir. Yoksa lügatlerde yazıldığı kadarıyla resim yapmak, suret çizmek mânâsında kalınır.

Musavvir, Allah'ımızdaki arzu ve düşünceler şeklinde ifade edilse de, bu konu Allah için düşünüldüğü zaman, Allah'ımızın zâtı namütenahi olduğundan O'ndaki düşünce, tasavvur ve arzular da sonsuz ve ebedidir.

Allah, Musavvir arzusu ile bütün âlemleri yarattı ve tatbikata koydu. Ancak Musavvir ismi ebedi olduğuna göre Allah'ımızın her an yeni arzuları zuhur edecek demektir. Allah'ımız Musavvir'inden zuhur eden her yeni arzusunu o Zamanın Sahibi'nde açar ve tatbikata koyar. Zamanın İnsanı'nın sözleri "**O zamanın mânevî anahtarlarıdır.**"

Musavvir, Allah'ımızın esmâsından bir isimdir. Musavvir, şekil ve suret veren bir isimdir. El Musavvir, her şeye suretler vererek farklılaştıran ve bütün varlıklara şekil verendir. Esmâ-ü'l Hüsnâ ve İsm-i Azam noktası Hüve'nin açıldığı risalet noktasıdır ki, Allah el Musavvir tatbikatı ile her şeyi dilediği gibi tasavvir edip düzenler. O'nun Esmâ-ü'l Hüsnâ'sı hem kendini, hem de varlıklar üzerindeki tasavvurunun arzusunu beyandır.

“**Musavvir,**” Allah'ın arzuyu ilâhisini ve tasavvurunu işaret eden bir isim iken, “**El-Musavvir;**” Rabbimizin o zamanın Risalet noktası olan ilâhî gönülde hangi arzu ve neşede ise o arzu ve neşenin dünyada ve âlemlerde tatbikat görmesidir ki, o noktadaki zevk Hakka aittir.

Bir gün Sevgili Efendimiz: “**Ey insanlar, size hacc farz kılınmıştır. Şu halde haccı eda edin.**” buyurduğunda cemaatte bulunan bir sahabi: “**Her sene mi, Ey Allah`ın Resûlü?**” diye sordu. Peygamberimiz cevap vermedi. Sahabi sorusunu üç kere tekrar etti. Bunun üzerine Sevgili Efendimiz: “**Ben sizi bıraktıkça siz de beni bırakın, (Madem ki sükût ettim, niye sormada ısrar ediyorsunuz?) Şayet (sorunuza) "Evet!" deseydim, her yıl haccetmek farz oluverirdi ve bu-**

na güç yetiremezsiniz. Şunu bilin ki, sizden öncekileri helak eden şey, çok sual sormaları ve peygamberleri hakkında ihtilaflarıdır. Size bir iş emrettiğim zaman, bunu gücünüz yettiğince ifa edin, bir yasaklamada bulunduğum vakit de ondan kaçının (bu emir ve yasakla ilgili olarak aklınıza gelen her şeyi sormaya kalkmayın)" buyurmuşlardır.

Bu tatbikat, risalet noktası olan ilâhî gönülden zuhur eden zevk-i hususinin Rabbimiz tarafından tatbikata koyulduğunu ve bu zevk-i hususinin de Rabbimize ait olduğunun bir ifadesi olsa gerektir.

'El Musavvir' isminin tatbikat yaptığı ilâhî gönül noktası, Allah'ımız tarafından çok makbul tutulmaktadır. Bu noktaya azami dikkat gerekir.

Allah'ımızın arzuyu ilâhîyesinin Zamanın İnsanı'ndan intişar ederek vücûd bulması Musavvir ismi celîlinin zevk ve neşesinin o noktada mevcut bulunduğunu göstermektedir. Allah'ın yaratması ve tatbikata koyacağı arzuyu ilâhîsi, Musavvir'inde arzu buyurduğu isimdir. Bu ismin tecellisinin Zamanın İnsanı'nda vücûd bulması, bu ilâhî gönlün Musavvir isminin cevher-i esrarından hissemend olduğunu göstermektedir. Hissemend denilmesinden murad, o

ismin neşesinden Allah'ımızın her zamandaki arzuyu ilâhîyesini indirdiği gönülde vücûd bulduğunu ifade etmek içindir.

Allah'ımız arzularını "**İnsan**"da belirterek meydana getirmiştir. O halde Musavvir ismi evvela nasıl ki, başta '**Deryayı Nuru Muhammed**' ile bilindi ise, bütün âlemler ondaki arzu paralelinde tatbikata geçmiştir ki, bu Hz. Muhammed (s.a.v)'in "**Allah evvela benim nurumu, benim nurumdan da bütün mükevvenatı yarattı**" hadis-i şerifinde işaret buyurduğu hususiyettir.

Musavvir ve tasavvur tatbikatının fiiliyatının o zamanın '**İnsan**'ında belirerek meydana geldiği aşikârdır. Zaten insanların yapmış olduğu fiiliyat ve tatbikat, Allah'ın arzularının meydana gelmesi demektir. O halde Musavvir; Allah'ın '**İnsan**'daki tecelliyatından sonra tatbikata girmektedir.

İnsanın dünya yaşamına ait maddî konuların baskısından sıyrılarak "**İnsan**" olarak yaratılışa ve insanın asliyyetine ait konuları düşünmesi, o insanda Allah'ın arzularını belirtir. İnsan asliyyetini araştırır ise hakikati de bulabilir.

Rabbimizin bu ilâhî tertibini kabul edip, Za-

manın İnsanı'na iltica edilerek yapılan işler İndi Bâri'de makbul olur ve her işte güzel yürünür.

Hz.Abdülkadir Geylâni Pirimiz hassaten, "**Kahiriyyet**" ve "**Kadiriyyet**" sırlarının ilâhî tecellisi olduğu gönül noktasıdır.

'**Kahiriyyet**,' düşünce, bir şeyi planlama, programlama, idrak etme, '**Kadiriyyet**,' muktedir olma, düşündüğünü ifa etme, fiiliyata koyma, anlamlarına gelir. Yani; Hz. Pirimiz'de zuhur eden bir arzu ki, kahiriyyet noktasıdır; daha sonra tatbikata geçerek vücûd bulur. Bu nokta, "**muhtaru'l muhtar**" makamıdır.

Peygamberimizin miracında her makamı geçişte, o makamın tecelliyatının ismi zuhur etmiştir. Âlem-i Âmâ'da Sevgili Efendimiz'in bindiği bir vasıta ve şekil düşünülemez. Çünkü burada madde değil ruhî idrak vardır. Yani düşünce ve tasavvur. Âlem-i Âmâ'da bizim bildiğimiz anlamdaki isim tatbikatının fevkinde bir âlem-i gayb olduğu için, ondaki isimlerin tatbikatını bilemiyoruz. O zaman o âlemde başka arzular tahakkuk etmiş demektir.

Mirac, Allah'ın Musavvir arzusunun bir neticesi olarak ifade edilse gerektir. Yeryüzünde fiiliyat ve

icraat düşünce iledir. Dünya yaşamının sonunda bu Musavvir ve düşünce hitam bulur. İlâhî âlemde düşüncenin de fevkinde bir icraat tatbikatı olsa gerekir. İnsan "**Düşünüyorum**" der, hâlbuki, Hüve isimden münezzeah bir nokta olduğundan bu noktada düşüncenin üzerinde bir hususiyet olacağı aşikârdır.

Allah'ın akıl ile bulunabileceği iddia ediliyor. Akıl da Allah'a aittir. Akıl, Allah'ın Musavvir'inin tecellisidir. Kişideki düşünceler de Allah'a aittir. Kişi dünyada ebedi kalmak düşüncesi taşıdığı halde ebedi kalamıyor. O halde bu düşünce kime aittir?

Eğer düşünce kişiye ait olsaydı dünyada ebedi kalırdı. Hâlbuki kişiye aitmiş gibi görünen düşünceler Allah'ın o kişi hakkındaki arzularıdır.

İnsanda "**Ben düşündüm, ben yaptım**" tatbikatı da vardır. Ama bu tatbikat aslında Allah'ın nizamında kişinin kaderidir. O düşüncenin de Allah'a ait olduğunun ikrarı ile kişide rahmet zuhur eder. Çünkü vücûdunu Allah'a vermiş olur. O zaman kişide suç kalmaz. Çünkü kişi tüm vücûdunu, anlayışını ve düşüncesini Hakka vermiştir. O zaman hesap olmaz. Benim aklım var diyenler kendilerinin olduğunu sandıkları akıl ve düşüncenin hesabını Allah'a verecektir. Çünkü Allah, verdiği akıl ve düşünce için

“Hayır! Kulum bunlar bana ait dedi, vücûdunu Hakka vermedi” hükmünce sual açabilir. O halde doğru ilim insanı Hakka götürür.

Büyük İslâm evliyasından Mehmed Ali Özkardeş bu konuda şöyle buyurmaktadır:

“Bir gece uyandığım da sol gözümde iğne gibi bir şeyin sokulmuş olduğunu gördüm, korktum Allah'ı düşünerek kalbime doğru eğildim ve şu sesi aldım: **“Şimdi sol gözünde iğne gibi bir şeyin battığını duyuyorsun, onu çıkaramazsın, o hâli ben icat ettim, mülk sahibiyim. O isem, vücuduna da sahip olmam gerekir ve “gözündeki iğne gibi şey çıksın”** buyurdu. Gözümünden o şeyin derhal çıkmış ve selâmete gelmiş olduğumu gördüm. **“Teşekkür ederim Allah'ım”** dedim. O ses **“Teşekkürün bana benden”** buyurdu.

Birkaç gece sonra uyandım, bir ses kalbimde şöyle dedi: **“Bir mevzu düşün.”** On dakika geçti bir şey düşünemedim. Kalbimdeki ses dedi ki: **“On dakika sana düşünmek için ilham vermedim. Şimdi on dakika sonra vermeye başladım, sen de bir mevzu düşünmeye başladın. Mülk sahibi Allah'ım, böylece sana ispat etmiş oldum ki, vücudun, hayatın, sıfatların, ilhamın, her**

şeyin benimdir. Benle bir şeysin, bana karşı fakirsin. Her şeyi ben sana verdiğimden ben gani bir padişahım. Benle baki ve daim ol," Sonra bana: "**Allah'ım söyle**" emrini verdi "**Allah'ım**" dedim. "**Bunu sen söylemedin, ben dedim. Sözün de bende fânidir**" buyurdu ve ilave etti: "**Hakk dili ile nâtık olmuş velilerin sözleri, hareket ve sükûnetleri bana muzaftır. Emrim ile nutk eder, icrada bulunurlar, bir irade vardır, o da benimdir.**

Bu dünya tatbikat ve tecrübesi de, kul olanın Allah olduğunu idrak içindir.

Musavvir, Allah'ımızın arzu ve planlamasının bir ifadesidir. Ancak Musavvir her zaman için yeni bir arzu, yeni bir tatbikat meydana getirmektedir. Çünkü Allah'ın arzusuna nokta koymak hiçbir zaman mümkün değildir. Musavvir'de bir arzu var ve bu arzunun dışına çıkılamaz demek doğru olmasa gerektir. Her zaman diliminde, ilk Musavvir'de yani "**taayyün-ü evvel**" de ki arzunun namütenahi açıldığı, daha ileriye doğru geniş bir anlam ve mânâ taşıdığı ve ona göre de tatbikata girdiği muhakkaktır. Bu, Allah'ımızın arzuyu ilâhiyesine bir had olamayacağına bir ifadesidir.

Musavvir, bir varlığın kendi başına değil, Allah'ın arzuyu ilâhîsine göre ve onun programı içinde yaşanıp yürüneceği anlamını taşır. Onun için Musavvir ismi her zaman için faaliyette ve icradadır. Allah'ın arzuyu ilâhîsiyle meydana gelmiş olan ve onun nizamı içinde yaratılmış olan varlıkların, Allah'tan geldiğini kabul etmemesi Allah'ı inkâr mânâsını taşır.

Allah'ın Musavvir arzusunun her zaman için ayrı bir neşe ve arzu doğuracağı, yeni arzuların zuhurda olduğu ve olacağı variddir. Allah'ımız zaman kaydına tabi değildir. İlk zamanda Musavvir olarak Allah'ın arzusu zuhur buldu, bu kadardır demek ve Musavvir arzusunu bu şekilde kısıtlamak doğru olmasa gerekir. Çünkü Allah'ımızdaki Musavvir arzusu namütenahi olmakla beraber her an tatbiktedir.

Allah'ımızın bizim bu görünen ismimizle yapacağı zuhurun arzuyu ilâhîsi, '**ayan-ı sabite**'dir. Yani Allah'ın yaratacağı insan için tasavvuru, ayan-ı sabite'dir. Hz. Süreyya, ayan-ı sabite olarak bizim hakikatimizin Allah'ta olduğunu ve o hakikatin sureti olarak dünyada bulunduğumuzu işaret etmişlerdir. Oradaki esas yaratılışımızın, bu dünyadaki sureti biziz.

Her insan bir iş yapacağı zaman önce plan ve programını hazırlar. Sonra zaman içinde tatbikat ile yapmaya çalışır. Ancak Allah'ımızın kendi arzusunu tatbik etmekte hiçbir şeye ihtiyacı yoktur. Allah'ımız Musavvir'indeki arzusunu kendi varlığından tahvil ederek, bir anda tatbikata koyar.

Nitekim Yasîn sûresi 82. âyetinde,

“İnnema emrühü iza erade şey'en en yekule lehu kün feyekün”

“Muhakkak bir şey irade eylediğinde emri ona "kün - ol" demektir. o da hemen oluverir.” buyrulmaktadır.

Allah'ımızın kıyamet ile ilgili olarak verdiği ilhamlar Ruh-i izafiden inenler, sızanlar, tasavvur olunanlardır. Bununla alakalı olarak, Allah arzusunu tamamladığında bir anda kıyameti tatbikata koyar. Zaman da o tasavvurun içindedir. O da Allah'a tabidir. Bunun için kıyamet ile ilgili olarak zaman bildirmek mümkün değildir.

"El-Musavvir" Mürşid'in evladında da tatbikat görmektedir. Mürşid, dervişin gönlüne nazar ettiğinde, dervişin gönlündeki aşk ve muhabbeti kendinde

mezc ederek evladında Musavvir isminin açılmasına ve tatbikat görmesine sebep olmakta ve o noktayı rahmet ile yürütmektedir.

Allah'ın "**bilinmeklik**" arzuyu ilâhîsi bütün âlemlerde, o âlemlerdeki meşrebe göre olmaktadır. Nasıl ki bir Mürşid va'z eylediğinde, her evlat kendi zevk ve neşesine göre alırsa, âlemler de hangi zevk ve meşrepte halk edildiyse, Allah'ın arzuyu ilâhîsi o âlemde o zevke göre meriyete girer.

Bir kimse bir Mürşid'e evlât olduğu anda, manevî terakki başlar. Evlat, Musavvir isminden feyz alır. Allah'ın ondaki arzusu Mürşid ile ikmal olunur. Dervişin terakki edebilmesi için Mürşid'i ile bir bütün haline gelmesi lazımdır. Bu da, Allah'ın nizamıdır. Yaratanla birleşmeyen bir tatbikat zaten söz konusu olamaz.

Yâsîn sûresi 78-79. âyetlerinde

"Ve darebe lena meselen ve nesiye halkah kale men yuhyi'l izame ve hiye remiyem... kul yuhyihelleziy enşeeha evvele merreh ve hüve biküllü halkın 'aliym"

"Ve unutup yaratılışını darbı mesel verir

bize. "Kim ihya edecek çürümüşken kemikleri?" der. Söyle, ihya eder onları ilk defa inşa eden. Ve Hüve her yaratışı alimdir." buyrulmaktadır.

Allah'ın yarattığı her varlığın koordinatı parmak izlerine varıncaya kadar kendisinde mevcuttur. Nâs dünya yaşamının koşullarına uygun olarak vücûd bulmuştur. Âlem-i ilâhîde ise oranın şartlarına uygun olarak daha farklı bir vücûd tatbikatı olacaktır. Kişi, duyu ve his âlemi aynı olmak üzere, vücûd olarak daha farklı bir şekilde ve fakat birbirlerini tanıyabilecek bir simada yaratılacaktır. Bunun sebebi, Allah'ın her an için daha ileri bir terakki lütfetmesidir.

Peygamber Efendimizin (s.a.v)ilâhî âlemde insanın otuz üç yaşında yaratılacağını işaret buyurmasıyla bu söz hüküm olmuştur. Efendimizin bu hükmü dünya yaşamı içinde bu yaşın bir dönüm noktası olmasına sebep olmuştur. Âlem-i ilâhîdeki zaman anlayışı bu âlemdekinden farklıdır. Nur, nara galiptir. Bu âlemde güneş ziya verirken, ilâhî âlemde insan'ın nuru etrafı aydınlatacaktır. İlâhî âlemde güneş yoktur, çünkü ilâhî âlem ebedidir. Ve zaman kaydına tabi değildir.

Hüve'nin arzusu varlıkların hayat bulma sebebidir. Hüve arzu buyurdu, varlıklar oldu. Hüve arzu etmezse varlıklar olmazdı. Bu noktada kişi kendi varlığını ortaya koyamaz. Çünkü kendi varlığı denilen, esasta Hüve'nin arzusudur. Bu makamda kişiliği ortaya koymak büyük bir hatadır.

Hatmül Velâyet için kendisinden kendisine olan '**Vedud**' aleminin mülkü '**Aşk**'tır. Hüve 'nin Musavvir'indeki arzu Vedud'dur. Yani '**Aşk**'tır. "**Allah âlemleri aşk ile yarattı**" denilen sırr da budur.

Nitekim bununla ilgili olarak Şeyh Rükneddin Ebülmekârim Alâüddevle Simnanî; "**Vücut aleminin fevkinde Melik Vedud Zâtın âlemi vardır. O makamda, imkân ve vücub nisbeti dahi tasavvur edilemez. Zira imkân ve vücubun her biri, mahiyetle vücut arasında bir nispettir. Bir yerde vücûd olmayınca, orada ne imkân olur; ne de vücub... Bu anlatılan marifet, nazarın ve fikrin ötesinde olmaktadır. Akıl bağlarına takılıp kalanlar, bu marifetten yana ne bulabilirler ki? Bu marifetten yana, onların nasibi, inkârdan başka bir şey olmamaktadır. Meğer ki Yüce Allah'ın koruduğu bir kimse ola...**" demiştir.

Hüve'deki bu aşkın yani '**Vedud**' sırrının tatbi-kat ismi ise '**Hatmül Velâyet**' ile olmaktadır. Allah'ın zâtîyetini bilmek isteyen için Vedud, Hü-ve'nin aşkının bir ifadesi olarak Hatmül Velâyet'te görünmüştür ki, "**Velilerin cümlesi velâyet nuru-nu Hatmül Velâyet mişkâtinden alır.**" denilen sırr da budur.

Hüve'nin '**Vedud**' arzusundaki mülkü Aşk ol-masından dolayıdır ki, Hatmül Velâyet'in '**Malikül Mülk**' sıfatına sahibiyeti vardır. Ancak O'nun mülkü sadece dünyevî ve uhrevî olmayıp, âlemlerin yaratıl-masındaki arzu olan Aşk'tır.

Hatmül Velâyet'in zât olarak görünmesi ihtimaldir ki, 'Vedud' arzusunun özdeşi olan bir isim olabilir.

Hüve'nin varlıkları aşk ile yaratmasından dola-yı, her varlıkta seven de sevilen de yine kendi ol-maktadır. Ancak kullar Onu insanın fevkinde bir varlık olarak düşündüklerinden Ona, "**Rabbim!**" demektedirler. Kul, dua ederken, "**Rabbim sana il-tica ederim**" der. Rab ismi burada herkesin kendi Rabbi olarak Allah'ın o andaki ve ondaki tecellisidir. Her varlıktaki Allah'ın tecelliyatı olarak Rab, '**Mali-kü'l Mülk**' olan zâtîyetidir.

İlâhî âlemde her kul kendi Rabbini kendi zâtında idrak edecektir. Hakikatte zât bir, ama görünmeleri namütenahidir. İlâhî âlemde Allah "**Sak'ını**" açacak, her kuluna tecelli edecek ve her kul işte benim Rabbim budur diyecek şeklinde beyan olunan hadis-i şerifteki bir mânâ da böyle olsa gerekir. Bütün bu tecelliler tek bir zatta idrak olunuyorsa, hakikat; "**Malikü'l Mülk**" O'dur.

EL MUSAVVİR İSMİ İLE İLGİLİ BEYANLAR

B i s m i l l a h i r r a h m a n i r r a h i m

Bir mânevî gönülde zuhur eden beyan-ı ilâhî:

El Musavvir esmâsının cevher-i hakikati üzerine gönlümüzde şöyle bir sohbet buyruldu:

"Rabbimiz Hüve'de mahfûz olan bu isim ve arzunun hakikati ve asârı aslında ezelden beri âyân olmaktadır. Allah'ımız Sevgili Peygamberimizin nurunu kendinden kendine teşkilatlandırırken ve Hüve olan Efendimizde cismanî ve ruhanî tüm neşe, arzu ve zevklerini tatmayı murat ettiğinde, Rabbimizin bu kahiriyetini en güzel ifade eden esmalardan biri de El-Musavvir ismidir. Ancak bil ki, bu kahiriyetin kadiriyet olarak hüküm giymesi ve sıfatî âlemde zuhuru, ancak ve ancak Mürşid ismindeki hususiyeti iltizam eden ve Sahibi Zaman Reis'ül Mürşidîn olan gönüldeki neşenin tasarruf-u kudret yetkisiyle olabilecek bir iştir. Aksi muhaldir. Mürşid ismi de Allah'ın öğretici ismidir. Bu ismin asârı bütün peygamber ve evliyada zuhurdadır.

Rabbimiz Hüve, Deryayı Nuru Muhammed'de kendinden kendine El Musavvir ismindeki neşe ile teşkilatlanmıştır. Ancak şöyle ince ve azim bir nokta vardır ki manevî yoldakilerin bile çoğu bilmez ve anlayamaz, o da şudur; '**El Musavvir**' ismi Hüve'nin '**El Mürşid**' ismine tabidir. Musavvir ismi Mürşid ismine bağlı ve tabi olduğu için, Musavvir ismi ile Reis'ül Mürşid'i anlamak ve anlatmak mümkün değildir. Çünkü Rabbimiz, bütün varlıklara halifeyi hakikat olan bir gönülden hitap etmiş, Hz. Âdem bütün varlıkların ismini bildirmiştir. Görüldüğü gönül Hüve'dir. Zira kendini evlatlarında açıp anlatmasa ve lütfedip bildirmese, Hüve'den bir nebze zevk edemez ve bilemezdik, o gizli kalırdı. Mürşidine ilk gittiğinde senin gönlüne baktı ve sende gördüğü o aşk ve muhabbeti kendi aşkında meczetti. Daha sonra gönlüne indirdiği beyan ve ilhamlarla, sende kendinden kendine yine kendini tasvir etmeye başladı. İşte bu da Musavvir isminin asârındandır. Zira '**Sahibi Âlem vez Zaman**' olan, Reis'ül Mürşid olan Hüve'nin "**Sen söyle ben tatbikata koyayım**" (onun için Musavvir kelimesi zuhur eden kardeşe Rabbimiz; "**O'nu Mürşid'ine sor**" buyurmuştur.) tatbikatının zuhur ettiği (El Musavvirûn) olan velâyetin mümessil noktası olan Hatmül Velâyet'in bizzat kendisidir. Evlatlarına açıp lütfettiği her hususiyet akabinde tüm âlemlerde ve gönüllerde ruhanî

ve cismanî olarak zuhur ediyorsa bil ki, o Hüve'dir ve tüm âlemlerde tasavvuru zâti hüküm olarak sıfatî-kevnî- âlemlere derhal intikal eden illâ Hatmül Velâyet'tir. Kendisini, yine kendisi en iyi bildiği ve dilediği kadarını da evlatlarında açtığı için her şeyin özü, cevheri, esrarı hakkında şerh etme yetkisi ancak O'nundur. Zira bu dünya ve tüm âlemlerde görünen her şeyi ezelden ebede El Musavvir ismi ile lütfedip kadriyeti ile teşkilatlandıran illâ Hüve'dir. Senin ve kardeşlerinin yaşadığı tüm hakikat ve hususiyetler ve bunlarla ilgili aldığınız tüm ilhamlar Mürşid'inin sizlerin meşrebinde zuhur ettirdiği ayrı ayrı gibi görünen, aslında vahid olan tasvir neşeleridir. Bütün gönüllerde görünen tatbikat Allah'ın (Hüve'nindir.)

Mirac-ı İzzet esnasında Peygamberimiz Hüve Muhammed (s.a.v)'in kendisindeki Hatmül Velâyet sırrının lisânı ile yine kendisinden kendisine üç defa talep buyurduğu, "**Ümmetim!, Ümmetim!, Ümmetim!**" arzusunun ardından, Hüve Allah'tan beyan olunan; "**Onları sana bağışladım, akıbetlerine sen karar ver ve hükmet!**" hitabındaki inceliklerden biri de tüm gönüller ve varlıklar üzerindeki ezelden ebede kaza edilecek tatbikatların şeklinin Sevgili Efendimiz olan Hüve'ye ve O'nun Reis'ül Mürşid olarak görüldüğü velâyet noktalarının takdir ve tas-

virine bırakıldığını gösterir. Zira o gönüller “**El Musavvirûn**” durlar Ve o her zamanın imamıdır. Teslik hakkı hal-i hayattaki veliye aittir.

Bir tecellide, Rabbim bir isim buyurdu ve onun için dua etmemi arzu etti. **O isim daha varlık safhasına gelmedi, ancak benim Musavvir'imde var. Onu yarattığım zaman bulunduğu makamdan dua edilmesini makbul tuttuğum için bu tatbikatı yaptım**” buyurmuşlardır.

***"Takdirü'l Azizü'l Hayyum Kayyum
Musavvirû'l Ell Hüve***

"Ahlâk-ı Musavvir Ell Hüve

O günkü çalışmalar ile bugünkü çalışmalar arasında çok fark vardır. Geçmiş evliya Allah'ın bugünkü lütfuna selam ediyor. Allah'ın o günkü isimleri bugünkü isimlerine selam ediyor. Bugünkü isimleri tasdik ediyor. Bugünkü isimlere bakıp onlardaki ileri terakkiye selam ediyor ve geçmiş isimler de bugünkü isimlerin terakkisi ile terakki ediyorlar.

Huve't-tevfiku'r Refik
ELL HACC HÜSEYİN VEDAD

L Ü G A T Ç E

Âdemüskün: Hz. Âdem'in ve zevcesinin Cennete yerleşmesi.

Akl-ı evvel : Deryayı Nuru Muhammed.

Âlem-i âmâ: Bkz. Âma-yı Mutlak.

Âlem-i anâsır: Ateş, hava, su ve topraktan oluşan âlemdir

Âlem-i eflâk: Felekler âlemi.

Âlem-i emr: Ruhi âlem. İnsanın manevi ve duygusal yönleri.

Âlem-i his: Yaşadığımız dünya boyutu.

Âlem-i misal: Misaller âlemi. Ruhlar âlemi ile cesetler âlemi arasında bir Berzah'tır.

Âlem-i şehadet: Bkz. Şehadet âlemi.

Âmâ-yı mutlak: Âlem-i âmâ. İsim ve sıfatların varlık almadığı Zât âlemi.

Âyân olmak: Sıfat almak, görünür hale gelmek.

Âyân-ı sabite: Allah'ın Musavvir'indeki insan arzusu.

Beyân-ı mutlak: Allah kelâmı. Kur'an.

Ceberut âlemi: İsim ve sıfat âlemi. Âlem-i azamet ve kudret.

Darb-ı mesel: Örnek vermek

Dehr: Zaman. Devir.

Dûnu: Dışında.

Ezvac: Zevceler. Eşler.

Fail-i muhtar: (Allah) Dilediğini yapan.

Gayb-ı mutlak: Allah'ın bilinmeyen Zât âlemi.

Gayb-ı muzaf: Deryayı Nuru Muhammed.

Gaybül guyûb: Bilinmezlik âlemi. Allah'ın Zât âlemi.

Hâlik-i musavvir: Musavvir'i yaratan. Hüve.

İtlak âlemi: Hiçbir şeyle kayıtlı olmayan Allah'ın Zât âlemi.

İntişar: Yayılmak.

Kitab-ı mübîn: Deryayı Nuru Muhammed. Kur'an-ı Kerim.

Lâ taayyün: Hiçbir varlığın yaratılmadığı Allah'ın Zât âlemi.

Lâhut âlemi: Uluhiyet âlemi. Allah'ın Zât âlemi.

Mayesturun: Allah'ın Nuru Muhammed'i Kalem gibi kullanarak âlemleri yazması (yaratması)dır.

Meratib-i vücûd: Varlık mertebeleri.

Mezkûr: Zikredilen.

Mişkât: Nur. Kandil.

Murakabe: Gözetlemek.

Namütenahi: Sonsuz.

Nâs: İnsanlar, halk.

Nâsut âlemi: Cismani âlem. Yeryüzü hayatı. İnsanlar âlemi

Nefs-i vahide: Bir nefis.

Nisa: Kadınlar.

Rical: Erkekler.

Rûh-i izafî: Deryayı Nuru Muhammed.

Rûh-i küllî: Deryayı Nuru Muhammed.

Sâkını açmak: Allah Teâlâ'nın âhirette gizli sırlarını açması ve mümin kullarına tecelli etmesi.

Sidretül müntehâ: Yaratılmış varlıklar âleminin nihayeti.

Şehadet âlemi: İçinde yaşadığımız, duyularımız ile algılanabilen cismani âlem.

Şuhûd-i mutlak: Her şeye şahit olan Allah.

Taayyün: Meydana çıkmak, âşikâr olmak.

Taayyün-i sâni: Bkz: Tecelli-i sâni.

Taayyünü evvel: Bkz: Tecelli-i Evvel

Tâdad etmek: Saymak.

Tecelli-i evvel: Allah'ın Deryayı Nuru Muhammedi kendi varlığından teşkilatlandırması.

Tecelli-i sâni: Allah'ın , Deryayı Nuru Muhammed'den âlemleri yaratması.

Ümmül kitab: Ana kitap.

Üskün: (Cennete) yerleş! Oranın sâkini ol!

Vacibül vücûd: Allah'ın kendi Zâtî varlığı.

Vâhidiyyet: Birlik.

Vedûd: Aşk, muhabbet.

Vücub: Gerekli olmak.

Vücud günahı: Kişinin varlığını kendine ait olarak görmesi ve varlığını Hakk'tan ayırması hali.

Vücûd-ı mahz: Allah'ın Zât âlemi.

Vücûd-ı sırf: Allah'ın Zâtî varlığı.

Zulûmat: Karanlıklar.